SUSUZ MİMAR

İÇİNDEKİLER

SUSUZ MİMAR

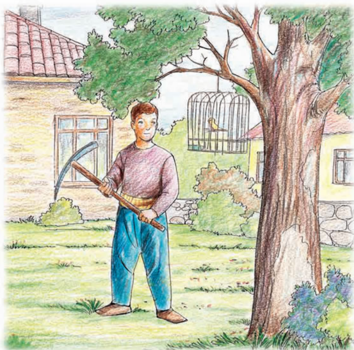
ADIN YILDIRIM OLSUN

CEM SULTAN

Susuz Mimar

KAFESTEKİ KUŞ

İstanbul, en güzel ikindi vakitlerinden birini yaşıyordu. Gökyüzü alabildiğine berraktı. İhtiyar bir adam, Süleymaniye Camii'nde kıldığı namazının tesbihatını yapıyordu.

Koca Sinan derlerdi ona. Halk severdi kendisini. Yaşından ve yaptığı eserlerin ihtişamından dolayı "Koca" lakabını takmışlardı ona. Gerçekten de Koca Sinan doksan dokuz yaşındaydı. Ama hâlâ dinçti. Kendi işlerini kendi görebiliyordu.

Bir ara pencere kayan gözleri, hemen ilerideki evden çıkan Cemil'e takıldı. Duasını tamamlayıp elleriyle aksakalını sıvazladı. Pencereden onu izlemeye koyuldu.

Dokuz yaşlarında olan Cemil elindeki kafesi eriğin dalına astı. Koşarak eve girdi. Geri döndüğünde bu defa elinde küçük bir kazma vardı. Kafesin yanına geldi, kuşa bir şeyler söyledi. Ardından da eğilip ağacın dibini kazmaya başladı. Kazmayla yerden kaldırdığı toprağı elleriyle parçalıyor, dikkatle bir şeyler arıyordu. Koca Sinan, onun niyetini anlamıştı. Gülümsedi.

Cemil heyecanla doğruldu. Elinde kıvrılıp duran kalınca bir solucanı kafesin üstünden aşağı sarkıttı. Fakat heyecanı mahzunluğa dönüştü. Kuş solucana dönüp bakmamıştı bile.

Koca Sinan sakin bir şekilde pencereden çekildi, kapıya yöneldi. Az sonra Cemil'in bulunduğu yere gelmişti.

– Selâmün aleyküm Cemil.

Cemil başını çevirince kendisine selâm veren ihtiyarı gördü. Yüzünü saygı dolu bir ifade kaplarken:

– Aleykümselâm Sinan dede, diye sesledi.

– Ne o, topraktan çıkardığın solucan kuşun ilgisini çekmedi mi yoksa?

Cemil boynunu büktü:

– Annem bunu dün aldı bana. Fakat geldiğinden beri bir şey yemedi. Belki solucan hoşuna gider, diye düşünmüştüm. Ama …

Koca Sinan, Cemil'in başını okşadı. Sonra kafese baktı, bir köşede duran kuşu inceledi. Cemil kısık bir sesle konuştu.

– Mutsuz…

– Neden?

İhtiyar, erik ağacının dibindeki çimenlere oturdu. Avuç içlerini otların üzerinde gezdirirken:

– Mutlu ve çok sayıda kuşların olmasını ister miydin?

Cemil de oturdu. Merakla:

– İsterim tabi ki, dedi.

– O hâlde gel benimle.

Kalktılar. Koca Sinan'ın evine doğru yürüdüler. Bahçeye döndüklerinde yanlarında çekiç, çivi, testere ve tahta parçaları vardı. Onları yere koydular. Bir daha çıktılar bahçeden. Bu defa karşılıklı olarak iki ucundan tuttukları bir direk vardı ellerinde. Doğruca duvarın dibine götürüp bıraktılar onu. Koca Sinan, alnını ve boynunu cebinden çıkardığı mendille silerken:

– Hadi bakalım, dedi. Kazmanı getir de kaz şurayı.

Cemil koştu, eriğin dibinden kazmayı aldı, getirdi. İhtiyarın gösterdiği yeri kazmaya başladı. Bu sırada çevreyi incelemekte olan ihtiyar:

– Bahçen çok sıradan, dedi. Buralara bir şeyler eklemek lazım. Ne dersin?

Cemil, kazdığı yerin toprağını eliyle çıkarıp kenara koyarken:

– Nasıl yani, diye sordu.

Koca Sinan, hemen ilerideki salıncağı göstererek:

– Şuraya seninle bir şeyler inşa edelim. Şöyle kocaman, güzel ve ilginç şeyler... Ha bu arada, tek salıncak göze hoş gelmiyor. Bu yalnızlığa sebep olur. Yanına bir tane daha yapılmalı. Ama önce annenle görüşüp onun fikrini almamız gerekiyor.

Cemil heyecanlandı. Ayağa kalkıp ihtiyarın yanına geldi ve:

– O kolay, dedi. Annem de buna çok sevinecektir. Babamın şehit olduğu günden beri çok yalnızlık

çektiğimi düşünüyor. Dediğiniz şeyleri yaparsak çocuklar bahçemizden çıkmaz artık. Bir sürü arkadaşım olur.

– Yine de sorsak iyi olur. Ama önce şu direği dikelim buraya. Sen kazmaya devam et. Ben de gidip şu tahtalarla uğraşayım. Kuşların çok hoşuna gideceği bir ev yapmalıyız.

Koca Sinan, erik ağacına doğru ağır ağır yürürken kendi kendine mırıldanıyordu:

– Çocuklar, ağaçlar ve kuşlarla hayat güzel.

İşe koyuldular. Bir saat kadar sonra çok güzel bir kuş yuvası yapılmıştı. Koca Sinan, Cemil'in yardımıyla yuvayı direğin tepesine sabitledi. Sonra ikisi birden direği doğrultup dibini iyice sıkıştırdılar. İhtiyar alnında biriken terleri silerken:

– İyi oldu, dedi. Şimdi bahçende daha çok kuşun olacak. Hem de özgür ve mutlu kuşlar…

Cemil çok sevinçliydi. Ellerini beline koydu ve:

– Bu harika oldu Sinan dede, dedi.

İhtiyar gülümseyerek ona bakıp:

– Daha işimiz yeni başlıyor Cemil. Sana kocaman bir saray yapacağız. Sultanlara layık bir saray

olacak bu. Haydi gidip malzeme listesi çıkaralım. Sonra işe başlarız.

Cemil sevincinden yerinde duramıyordu. Heyecanla ihtiyarın peşine takıldı. O gün akşama kadar uğraştılar. Yorulmuşlardı, ama çok güzel bir iş başarmışlardı.

* * *

SÜRPRİZ

Cemil ertesi gün çok mutluydu. Öğleye doğru çeşmeye su doldurmaya gitti. Elindeki testiyi suyla doldurdu. Eve dönerken yolda bir arkadaşını gördü. Gülümseyerek:

– Mehmet nereye gidiyorsun, diye sordu.

Mehmet kararsız bir yüz ifadesiyle:

– Hiiç, dedi. Dolaşıyorum işte.

– Bize gel o hâlde. Sana çok beğeneceğin bir şey göstereceğim.

Mehmet meraklandı:

– Ne göstereceksin?

– Sürpriz olsun. Haydi gel. Ama şu kadarını söyleyeyim, çok eğleneceksin.

Cemil, arkadaşı Mehmet'le birlikte bahçeye girdiler. Henüz çiçek açmış erik ağacın yanında durup sabah güneşi altında serin havayı derin derin ciğerlerine çektiler. Sonra taş duvarın köşesindeki direğe doğru ilerlediler. Cemil "Bismillah" diyerek direğin dibindeki beton yalağa testideki suyu boşaltı. Sonra yanındaki keseden bir avuç mısır, buğday ve ekmek kırıntısı çıkardı, yalağın kenarına serpiştirdi. Ellerini çırpıp temizledikten sonra Mehmet'e döndü ve:

– Haydi, dedi. Salıncaklara binelim. Şimdi kuşlarım gelir.

Koşarak bahçenin diğer köşesinde kurulu salıncağa gittiler. Orada içine ancak bir çocuğun girebileceği boyalı, duvarları işlemeli, küçük bir saray vardı. Onun da yanında yine küçücük bir cami maketi duruyordu. Her ikisi de göz alıcı bir güzelliğe sahipti. Mehmet dört minareli, kubbeli camiyi hayranlıkla incelerken:

– Bunlar çok güzel şeyler, dedi. Annen mi yaptı bu sarayla camiyi?

Cemil, sanki ilk defa fark ediyormuş gibi uzun uzun baktı Mehmet'in işaret ettiği evle camiye. Sonra yan taraftaki evin penceresine çevirdi bakışlarını. Gülümseyen bir yüzle:

– Yok, dedi. Biz yaptık.

Mehmet şaşırdı birden:

– Siz mi?

– Evet biz… Koca Sinan'la ikimiz yani.

– Koca Sinan? Yani şu meşhur Mimar Sinan'dan mı söz ediyorsun?

– Evet.

Bu sırada kanat sesleri duyuldu. Cemil heyecanla:

– Geldiler, diye bağırdı.

Üç güvercin direğin tepesine kurulmuş olan ev şeklindeki yuvanın üzerine kondu.

Gagalarını tüylerinin arasına daldırıp vücutlarını temizlemeye koyuldular. Az sonra içlerinden biri aşağıya süzüldü, yalağın kenarına kondu. Yerdeki yiyecekleri yemeye başladı. Diğerleri de yanına geldi.

Cemil ve Mehmet, hayranlıkla onların her hareketini izliyordu. Kuşlar yalaktan su içtiler. İkisi direğin başındaki yuvaya dönerken geride kalan güvercin suya girip vücudunu ıslattı. Sonra silkinip kurulandı. Cemil yuvayı göstererek:

– Bu yuvayı da Koca Sinan yaptı, dedi.

Sonra gözlerini Mimar Sinan'ın evine çevirip:

– Eskiden bir kuşum vardı, dedi. Kafeste tutuyordum onu. Bir gün bahçeye çıkarmıştım. Koca Sinan yanıma geldi. Uzun uzun baktı kuşa ve "Mutlu değil." dedi. Onu özgür bırakıp bu kuş evini yaptı. Şimdi bir değil, onlarca kuşum var. Üstelik hepsi de mutlu… Ben de mutluyum, artık arkadaşlarım var.

İki arkadaş salıncaklarda salınmaya başladılar. Cemil:

– Haa, dedi. Sonbaharda bahçemize çeşit çeşit ağaç da dikecekmiş. Sadece güvercinler değil, serçeler, bülbüller de gelir artık. O zaman cennet gibi olur burası.

Arkadaşı imrenerek baktı Cemile ve:

– Bütün bunları niçin yaptı peki? Yoksa akraban filan mı?

– Yo, dedi Cemil. Akrabam değil. Ama beni çok sever. O iyi bir insan… Bütün bunların karşılığında benden tek bir şey istedi.

– Nedir o?

Cemil bir süre cevap vermedi. Sonra küçük camisine bakarak cevap verdi:

– Namaza başlarsam çok sevineceğini söyledi.

İnsanlar yedi yaşında namaza başlamalıymış. Oysa ben dokuz yaşındayım. Geç bile kalmışım yani…

Arkadaşı merakla sordu:

– Peki sen ne dedin? Namaz kılmaya başlayacak mısın?

Cemil gülümseyerek:

– Düşünüyorum, dedi. İnşallah yakında başlarım.

İki arkadaş salıncakta salınarak kuşları izlemeye devam ettiler. Bir süre sonra yoldan geçen diğer çocukları da çağırdılar. Bahçe şimdi çocukların sesiyle cıvıl cıvıldı.

* * *

SU KITLIĞI

Koca Sinan, Süleymaniye Camii'nde sabah namazını kılmış, evine dönmüştü. Lüle adı verilen musluksuz çeşmeye avucunu dayayıp biraz su içti. Çoğu zaman yaptığı gibi yine pencere kenarına kuruldu. Gönlü huzur veren bir şırıltıyla akan suyu seyre koyuldu. Kafasında yıllar öncesinin bir hatırası canlanıverdi. Bundan yıllarca önceydi. Kendisi gençti o zamanlar. Devir, Kanuni devri…

Osmanlı Hükümdarı Kanuni Sultan Süleyman kendisini huzuruna çağırdı.

– Mimarbaşı, şehrin suyu gittikçe azalmaktadır. Çeşmelerimiz dolu dolu akmıyor artık. İnsanlarımız su sıkıntısı çekiyor.

Mimar Sinan, Sultan Süleyman'ın simasına saygıyla baktı ve:

– Ne yapmamı emredersiniz, diye sordu.

– Buna bir çare yok mudur?

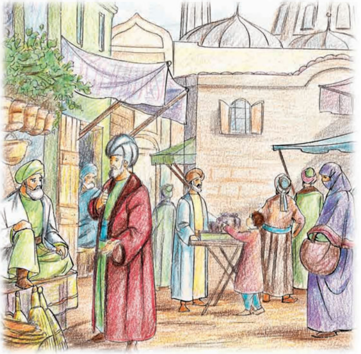
Koca Sinan boynunu büktü:

– Bir şey söylemem için şehri baştan başa dolaşmam gerekir Sultan'ım. İstanbul'un nerelerinde su var, onların yerini tespit etmeliyim. Ondan sonra size bir cevap verebilirim.

Sultan ayağa kalktı. Elini Sinan'ın omzuna koydu ve:

– Öyle olsun, dedi. Git, İstanbul'un her yanını gör. Dereleri, gölleri incele. Bir karar ver. Cevabını bekliyorum. İnşallah güzel bir haberle gelirsin. Yoksa halkımızın hâli gittikçe kötüleşecek. Yakın bir zamanda değil abdest almaya, içmeye bile su bulamayacaklar yoksa.

– Siz hiç merak etmeyin Sultanım. Allah'ın izniyle bu sıkıntının da üstesinden geleceğiz.

Sinan saraydan çıktı. İstanbul sokaklarında dolaşmaya başladı. Belirlediği insanlarla oturup uzun uzun sohbet etti. Onlara nerelerde dereler, nerelerde göller olduğunu sordu. Aldığı cevapları bir bir not etti. Şehrin dışına çıkıp etrafı inceden inceye gözledi. Yüksek yerlerden arazilerin planlarını çıkardı.

Günler sonra elinde koca koca kâğıtlarla saraya döndü. Sultanın huzuruna girdi. Yarı ümitli yarı ümitsiz bir eda ile:

– Sultanım, dedi. İstanbul'u suya kavuşturmanın çaresi var.

Sultan sevinmişti. Heyecanla:

– Nasıl olacak bu, diye sordu.

– Biraz zor olacak.

– Neden?

– Eğer şehre su getirmek istiyorsanız, keseler dolusu altın harcamanız gerekiyor efendim.

Sultan ince bir zeka ürünü olan bu cevap karşısında şaşırmıştı. Sarayın penceresinden şehre bakarak bir süre düşündü. Gözlerini Sinan'a çevirdiğinde yüzü gülüyordu:

– Sen yeter ki şehre suyu getir Mimarbaşı. Ben altın keseleri vermeye razıyım.

Sinan gülümsedi. İşin en çetin kısmı tamamdı artık. Yanında getirdiği planları, projeleri açtı. Sultana ne yapılması gerektiğini bir bir anlattı ve:

– İşe hemen başlayalım, dedi.

Sultan başını salladı. Karşısındaki büyük ustaya güven dolu bakışlarını dikti.

– Allah yar ve yardımcın olsun Koca Sinan, dedi. Göreyim seni, bu zor işin üstesinden gel ve bizleri suya kavuştur bakalım!

Koca Sinan getirdiği kâğıtları koltuğunun altına aldı. Saraydan ayrıldı. Yüzlerce işçiyle hemen işe

başladı. İmkânsız gözüken yerlerden suları aşırmayı başardı. İstanbul çevresindeki suları Belgrat Ormanlarında birleştirdi ve kanallarla şehrin orta meydanına taşıdı. Mahalle çeşmelerine dağıttı. Sonra Sultan'ın huzuruna çıkıp:

– İstediğiniz gibi, suyu kapınıza kadar getirdim efendim, dedi.

Sultan çok sevinmişti. Hayranlık dolu bir sesle:

– İşte mimar dediğin böyle olur. Tarih senin gibisini az görür Sinan! Bu yaptıkların karşılıksız kalmayacak.

Şehirde âdeta bayram havası esti. İnsanların suya kavuşma coşkusu günlerce sürdü.

Sultan Süleyman her yere tellâllar çıkardı ve halka şu duyuruyu yaptı:

– Padişah emridir; hiç kimse mahalle çeşmelerinden evine yer altı kanallarıyla su taşımayacak! Herkes ihtiyaç duyduğu suyu gelip çeşmelerden alacak. Ancak Mimar Sinan hariç… Sultanımız şehrimizi suya kavuşturduğu için ona özel bir ihsanda bulunmuştur. Mimar Sinan'ın evine yeraltından götürülen yolla bir lüle su akıtılacaktır. Bu böyle biline!

Koca Sinan, pencere kenarında dalıp gittiği bu hayalden yine suyun tatlı şırıltılarıyla sıyrıldı. "Hey gidi günler! Ruhun şad olsun Sultanım." diyerek kalktı. Bir şeyler yemek için mutfağın yolunu tuttu.

* * *

İHBAR

İki muhafız acele adımlarla yürüyorlardı. İçlerinden biri yol kenarındaki bahçede gördükleri çocuğa seslendi.

– Hey çocuk, buraya gelir misin?

Cemil, elindeki testiyle bahçe kapısından kendisine seslenen iki muhafıza doğru koştu.

Meraklı bakışlarını karşısındaki muhafızların yüzüne dikerek:

– Buyurun efendim, dedi.

– Buralarda Koca Sinan'ın evi varmış. Nerede, biliyor musun?

Cemil bir an tereddüt etti. Parmağıyla işaret ederek:

– İşte şurası. Neden soruyorsunuz?

Muhafızlar cevap vermediler. Gösterilen eve gidip kapıyı tıklattılar. Cemil bakışlarıyla şaşkın şaşkın onları izliyordu.

Koca Sinan, kapının vurulmasıyla elindeki lokmayı ağzına götürmekten vazgeçti. Oturduğu yerden yavaşça kalkıp kapıyı açtı. Karşısında iki muhafız görünce:

– Hayrola oğullar, diye sordu.

– Efendim, dedi biri. Hakkınızda ihbar var. Kaçak su kullanıyormuşsunuz.

Koca Sinan bir an kulaklarına inanamadı. Gözlerini açarak:

– Kaçak su mu, dedi hayretle.

– Evet, doğru duydunuz efendim. Kaçak su... Evinizde sürekli akan bir lüle varmış. Bu yüzden bizimle saraya kadar gelmeniz gerekiyor. Duruşma için bir heyet sizi bekliyor.

Koca Sinan donup kaldı âdeta. Kendini toparlayınca:

– Allah sonunu hayretsin, diyerek muhafızlar eşliğinde yola koyuldu.

– Sinan dede!

Koca Sinan sesi tanımıştı. Geriye döndü, bahçe kapısına yaslanarak kendisine bakmakta olan Cemil'i gördü. Gülümsedi ve küçük çocuğun elindeki testiyi işaret ederek:

– Kuşları susuz bırakma evlât, dedi.

Tekrar yürümeye başladılar. Saraya geldiler. Doğruca kendilerini beklemekte olan heyetin huzuruna çıktılar.

Heyet baş başa vermiş şehri sıkıntıya sokan kaçak su kullanımını nasıl önleyebileceklerini konuşuyordu. Koca Sinan'a dönüp:

– Hoş geldiniz, dediler.

Yaşlı Mimar tebessüm etti.

– Hoş bulduk.

En genç olan adam:

– Sinan Ağa dedi. Sultan Murat Hanın emri var. Kaçak su kullanarak şehrin suyunun azalmasına sebep olanlar cezalandırılacaklar. Evinizde kaçak olan bir lüle bulundurduğunuzu söylediler. Bu doğru mu?

Koca Mimar'ın yüzündeki tebessüm hüzne dönüştü. Orada bulunanları anlamlı bakışlarıyla tek tek süzdü. Derin bir nefes aldıktan sonra âdeta ciğerinden konuşuyormuşçasına:

– Evet, dedi. Evimde bir lüle olduğu doğru. Fakat…

Sözünü tamamlayamadı. İhtiyar gönlü kırılıvermişti o an. Az önce konuşan genç bu büyük ustaya saygıyı elden bırakmadan ayağa kalktı. Başını hafifçe eğdi ve merakla Sinan'ın son kelimesini tekrar etti:

– Fakat?

– Fakat kaçak olduğu doğru değil.

– Ne demek oluyor bu, açıklar mısın Sinan Ağa?

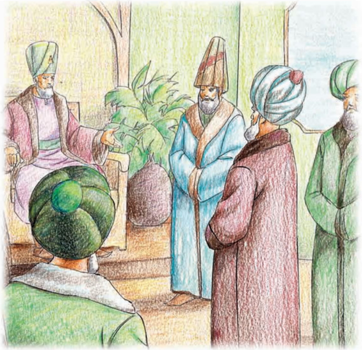
Koca Sinan gözlerini ayaklarının ucuna dikti. Epey bir zaman sessiz kaldı. Bütün bir geçmişi hafızasında yeniden canlanmıştı. Sonra başını kaldırdı ve sıkılgan bir tavırla:

– Vaktiyle şehre getirdiğim su hizmetinin hatırı için Cihan Padişahı bana bir lüle su ihsan etmişti. Şimdi bunu ispatlamam imkânsız. Çünkü Sultanımız yıllar önce vefat etti. Hatta onun oğlu Selim Han bile şimdi yaşamıyor.

Heyettekiler birbirlerine baktılar. Bu hâlleriyle "Şimdi ne yapacağız?" der gibiydiler. En yaşlı olan sakin bir eda ile:

– Sinan Ağa mutlaka doğru söylüyordur, dedi.

Çünkü şehri suya kavuşturan odur. Büyük bir hizmettir bu. Rahmetli Sultanımız hizmetinden dolayı ona bu ayrıcalığı tanımış olabilir.

Hemen yanında oturan itiraz etti:

– Padişahın izin verdiğine dair ferman nerede öyleyse? Onu görelim.

Gözler Koca Sinan'a çevrildi. Yaşlı Mimar çok sıkılmıştı. Boynunu bükerek:

– Padişahın sözü fermandır, diye ondan yazılı bir belge istemeyi kendime yakıştıramamıştım, diye cevap verdi.

Aynı adam:

– Sinan Ağa, dedi. Memlekete çok hizmetiniz olduğunu hepimiz biliyoruz. Fakat bu ülkeye hizmet eden yalnız siz değilsiniz ki… Hayırlı iş yapan her insana buna benzer ayrıcalık tanınsa memleketin hâli ne olurdu?

Koca Sinan gülümsedi:

– Benim zaten ayrıcalık gibi bir isteğim olmadı hiçbir zaman. Ne yaptımsa dinim, vatanım ve milletim için yaptım. Birilerinden asla karşılık beklemedim. Diğer insanlar nasıl yaşıyorsa ben de öyle yaşarım. Sizden isteğim, o suyun kaçak olmadığını kabul etmenizdir. Ben kanuna ve ahlâka aykırı iş yapmadım. Allah şahittir ki evimdeki lüle Sultanımızın ihsanıdır.

Koca Sinan'ın üzüldüğünü gören heyet başkanı ayağa kalktı ve:

– Seni anlıyoruz Sinan Ağa. Şu ana kadar kullanmış olduğun sudan dolayı kimse sana bir şey demeyecek. Yalnız, bundan sonra o suyu kesmek zorundayız. Sultan fermanı olsa bile…

Koca Sinan rahatlamıştı. Huzurlu bir şekilde evine döndü. Cemil kapıda kendisini bekliyordu. Merakla:

– Sinan dede, dedi. Ne oldu? Askerler neden gelmiş?

Koca Sinan, Cemil'in saçlarını okşadı ve:

– Adaleti yerine getirmek için, dedi.

Çok geçmeden görevliler geldi. Evdeki suyu kestiler. Beş altı padişah görmüş yaşlı mimar gülümsüyordu. Görevlileri dualarla uğurladıktan sonra eline bir su kabı alıp dışarıya çıktı. Bahçe kapısındaki Cemil'i fark etti. Onu yanına çağırdı ve:

– Bundan sonra ben de herkes gibi suyumu meydan çeşmesinden alacağım, dedi. Şimdi camiye gidiyorum. Öğle namazını kılacağım. Sonra da çeşmeden su alacağım. Benimle gelir misin?

Cemil duraksadı. Başını çevirip evlerine baktı ve:

– Tabi ki gelirim, dedi. Ama önce anneme haber vereyim. Hem bir su kabı da ben alayım.

* * *

HASTALIK

Koca Sinan bedeninde bir yorgunluk hissetmeye başlamıştı. Bir asrı devirmek üzere olan yaşlı mimar artık yürümekte zorlanıyordu. Onun bu hâlini fark eden Cemil bir gün dayanamayıp:

– Sinan dede, dedi. Bundan sonra senin suyunu ben getireceğim.

Koca Sinan şefkatle okşadı küçük arkadaşının başını. Gözlerindeki ısrarı görünce:

– Tamam. Dediğin gibi olsun Cemil.

Birkaç gün sonra Sinan hastalandı, yatağa düştü. Cemil bu duruma çok üzüldü. Her gün birkaç kez gelip ziyaret etti kendisini.

Mimar Sinan'ın hastalığı gün geçtikçe ağırlaştı. Artık nefes almakta bile zorlanıyordu yılların ustası. Başucunda oturan yakınları onun için Kur'ân okuyorlardı. Herkesin yüzünde derin bir hüzün vardı.

– Su… Bana birazcık su verin!

Biri çeşmeye koştu. Fakat su akmıyordu. Telâşla:

– Buradaki suya ne oldu, diye sordu.

Koca Sinan fısıltı hâlinde:

– Kestiler, diye inledi.

– Bunu nasıl yaparlar? O suyu sana Sultan ihsan etmişti. Neden kestiler ki?

Sinan güçlükle soluk alıyordu. Dudaklarını diliyle ıslattı ve:

– İyi de ettiler, dedi. Zaten yıllardır içime sinmiyordu bu durum. Onca insan suyunu sokaktan alırken ben ayrıcalıklı tutuluyordum. Yarın Yüce Allah, huzuruna vardığımda "Hizmetinin karşılığını dünyada zaten almıştın!" der diye korkuyordum. Rabbime şükürler olsun ki şimdi gönlüm bu konuda rahat…

Orada bulunanlar şaşırmışlardı. Bu sırada kapı vuruldu. Biri koşup kapıyı açtı.

Gelen Cemil'di. Elindeki testiyi kucağında sıkı sıkıya tutuyordu. Kendisini karşılayana bakarak:

– Sinan dedeme su getirdim, dedi.

Onu içeriye aldılar. Cemil ağlamaklı bakışlarını Koca Sinan'ın yüzünde gezdirirken:

– Nasılsın Sinan dede, diye sordu.

Koca Sinan, yanındakilere işaret ederek kendisini doğrultmalarını istedi.

Cemil elindeki testiyi usulca yere bırakırken:

– Sana senin çeşmenden su getirdim.

Koca Sinan gülümsedi.

– Hızır gibi yetiştin Cemil. Yüreğimdeki yangını da ancak bir testi su söndürebilirdi zaten.

Hemen testiden bir bardak su verdiler. Yudum yudum içti Koca Sinan. Sonra Cemil'e:

– Babanın ruhuna değsin evlât, dedi.

Güçlükle kaldırdığı elini Cemil'in omzuna koydu. Bir süre düşünceli düşünceli baktı ve:

– Yakında babanın yanına gideceğim Cemil. Dilerim Yüce Mevlâ, cennetine koyar beni. Ve inşallah baban da oradadır. Eğer karşılaşırsak baban bana seni soracaktır. Ona "Müjdeler olsun, geride hayırlı bir evlât bırakmışsın!" dememi ister misin?

Cemil, başını salladı. Koca Sinan konuşmasını sürdürdü:

– Ben arkamda yüzlerce eser bırakıyorum. İnsanlar yaptığım camilerde namaz kılacaklar, hamamlarda temizlenecekler. Akarsular üzerine kurduğum köprülerden geçecekler. Okullarda hakikatleri araştıracaklar. Kısacası insanlar o eserlerden faydalanacaklar. Peygamber Efendimiz "Bir şeye sebep olan, yapan gibidir." demiş. İnşallah, insanlar o eserlerden faydalandığı sürece ben de sevap kazanmaya devam edeceğim.

Cemil merakla Koca Sinan'ın ne demeye çalıştığını kestirmeye çalışıyordu. Koca Sinan derin bir nefes daha aldı ve:

– Ama insanın en büyük eseri yaşadığı hayatıdır Cemil. Allah bize bir ömür vermiştir. Biz bu ömrü güzelliklerle süslemeliyiz. Bu da insanlara iyilik yapmakla ve Rabbimizin isteklerini yerine getirmekle olur. Öyle bir hayat yaşamalıyız ki Allah "Kulum bana ne getirdin?" diye sorduğunda yüzümüz kızarmasın. "Her anını iyiliklerle süslediğim ömrümü getirdim Allah'ım." diyebilmeliyiz.

Koca Sinan başucundaki sudan bir yudum daha aldı. Bardağı yerine koyarken sözlerine devam etti.

– İnsan ölünce dünyayla alâkası kesilir. Amel defteri kapanır. Fakat üç şey vardır ki bunların sevabı insanın arkasından gelmeye devam eder. Hayırlı bir

evlât, kendisinden faydalanılan ilim ve hayırlı eserler…

Koca Sinan biraz soluklandıktan sonra:

– Babanın defterine sevap yazılamaya devam etmesini istemez misin, diye sordu.

Cemil şaşırmıştı. Gözlerini heyecanla açarak:

– Tabi ki isterim, dedi.

– O hâlde hayırlı bir evlât olmaya bak. Asla namazını geçirme. Bu sayede hem kendi amel defterin hem de böyle hayırlı bir evlâdın duasını alan babanın defteri sevaplarla dolar. Ne dersin Cemil? Baban seni bana sorduğunda "Oğlun dokuz yaşında ve beş vakit namazını kılıyor." diyeyim mi?

Cemil çok duygulanmıştı. Konuşmaktan hâlsiz düşen Koca Sinan'ın elini tuttu ve:

– Ne diyeyim Sinan dede, dedi. Haklısın. Sana söz veriyorum hayırlı bir evlât olacağım. Şu andan itibaren namazlarımı kılacağım. Her namazdan sonra da size ve babama dua edeceğim. Ben ölünceye kadar babamın defteri kapanmayacak.

Koca Sinan nefes almakta zorlanmaya başladı. Durumu fark eden arkadaşları, Cemil'i dışarıya çıkarmak için davrandılar. Yaşlı Mimar son bir gayretle Cemil'e seslendi:

– Seni çok seviyorum Cemil!

Cemil dışarıya çıkarken dönüp dönüp Koca Sinan'a bakıyordu. Kapıya geldiğinde gözleri dolu dolu:

– Ben de seni Sinan dede, dedi. Ben de seni çok seviyorum. Merak etme, su bitince yeniden getireceğim.

Cemil bahçeye döndü. Salıncağına oturdu. Ama bu kez sallanmadı. Yaşla dolu gözlerini Koca Sinan'ın penceresine dikmiş, öylece baktı. Kanat seslerini duyunca başını çevirdi.

Güvercinler gelmişti. Direğin tepesindeki yuvaya kondular. Biri aşağıya süzülüp yalaktan su içti. Sonra Cemil'e baktı uzun uzun. Ardından havalanıp küçük caminin kubbesine kondu. Cemil hazin gözlerle izliyordu onu. Bir süre sonra güvercin tekrar havalandı. Yuvanın üzerindeki arkadaşlarının yanına geldi. Hiçbirinden ses çıkmıyordu şimdi. Bahçenin her yerinde derin bir sessizlik vardı. Güvercinler bir anda hep birlikte havalandı. Cemil kanat sesleri arasında gözyaşlarını salıverdi.

Bu sırada Koca Sinan kelime-i şehadet getiriyordu. Birkaç dakika sonra da, asırlara meydan okuyan eserlerin mimarı, bir asrı tamamlayamadan dünyaya gözlerini yumdu. Elindeki nemli bezle Koca Sinan'ın dudaklarını ıslatan adam ağlayarak "Allah'tan geldik, yine ona döndürüleceğiz." anlamına gelen âyeti okudu. Sonra da Koca Sinan'ın gülümseyen, nurlu yüzüne bakarak mırıldandı:

– Mekânın cennet olsun büyük insan. Yaptıkların karşılığında bir yudum su bile istemedin. Şimdi Allah, Kevser'le susuzluğunu giderecektir. Ne mutlu sana!

* * *

ADIN YILDIRIM OLSUN

HARMAN YERİ

Toros dağlarının başından eksik olmayan bulutlar, o sabah ortalıkta gözükmüyordu. Böyle durumlar genellikle bunaltıcı sıcağın habercisi olurdu. Karaman, yazın sıcak günlerinden birini karşılamaya hazırlanıyordu.

Her yer göz alabildiğine buğday ve arpa tarlalarıyla kaplıydı. Derenin kenarında büyük bir ceviz ağacı hemen göze çarpıyordu. Çünkü etrafta ondan başka bir ağaç yoktu. Ağacın tam tepesine bir kara karga konmuştu. Ara sıra "Gaaak!" diye bağırıyor, sonra tarladaki insanları seyre devam ediyordu.

Biraz ilerideki tarlada yan yana dizili buğday çuvalları vardı. Bir kız çocuğu çuvalın üzerine oturmuş, sırtını da buğday dolu çuvala yaslamıştı. Elindeki millerle minicik bir kazak örüyordu. Kucağında da küçük, tahta bir oyuncak bebek vardı.

– Gaaak!

Küçük kız başını kaldırdı. Bir süre ceviz ağacının tepesindeki kargaya baktı. Bu sırada örmeye devam ediyordu. Karga küçük kızın kendisine baktığını fark etmişti. Bu kez ötüş aralığını biraz uzattı.

– Zeynep, bana su verir misin?

Küçük kız sesi duyar duymaz elindeki milleri yere bıraktı. Kucağındaki oyuncak bebeği yaslandığı çuvalın üzerine koydu. Yanı başında duran toprak testiyi ve tası kaptığı gibi ayağa kalktı. Harman yeri olarak kullanılan düzlükte saman dolduran delikanlıya doğru yürürken:

– Geliyorum Osman ağabey, diye seslendi.

Sesi, vücudu gibi incecikti küçük kızın. Ta ayak topuğuna kadar varan eteğini savura savura yürürken bir ayağı hafifçe aksıyordu. Ağabeyinin yanına gelince durdu. Çömelip bir dizini yere koydu. Testiden tasa su koymaya başladı. Boynu sıcaktan iyice esmerleşmiş olan genç, gülümseyerek izliyordu onu.

Tasın tam ağzına kadar dolduğunu fark edince:

– Su taşacak neredeyse, dedi.

Küçük kız, mahçup bir şekilde gülümsedi. Tası elini titretmemeye özen göstererek uzatırken:

– Yoo, dedi sadece.

Delikanlı yere çömeldi. Tası alıp dudaklarına götürürken "Bismillah" diye fısıldadı. Serin su, boğazından aşağıya yudum yudum inerken o, bakır tasın dibini seyrediyordu.

– Gaaak!

Küçük kız yerden bir taş alıp ceviz ağacına doğru yürüdü. Göz ucuyla onu izleyen delikanlı su içmeyi bıraktı. Merakla arkasından seslendi?

– Hayrola Zeynep?

Zeynep durdu. Kargayı işaret ederek:

– Yarım saattir bağırıp duruyor, dedi. Kafam şişti. Kovalayacağım onu. Gitsin başka yerde ötsün!

Delikanlı elinin tersiyle ağzını sildi. Tası testinin ağzına koydu. Ayağa kalkarken:

– Sakın ha, dedi. Elleme kargayı!

– Ama…

– Biliyorum, sesi çok çirkin. Fakat çoğu çirkin şeylerin bile bir anlamı vardır.

Zeynep anlamaz gözlerle baktı ağabeyine. Merak dolu bakışlarla geri geldi. Delikanlı nasırlaşmış, iyice sertleşmiş avuçlarını kardeşinin iki yanağına koydu. Şefkatle bakan gözlerini de onun iri, kara gözlerine dikti ve:

– Her canlı Allah'ı hatırlamamız için yaratılmış-tır Zeynep, dedi.

Zeynep şaşkınlıkla:

– Karga bile mi, diye sordu.

– Karga bile… Yüce Rabbimiz, Kur'ân'da "Her canlı Allah'ı anar." demektedir. Ben de senin gibi yarım saattir o karganın sesini duyuyorum. Ver her "Gak!" deyişinde onun kendi diliyle "Hakk" demeye çalıştığını hayal ediyorum. O karga "Gak!" dedikçe ben de içimden "Hakk!" diyorum. Hakk, yani Rabbimizin isimlerinden biri… Senin anlayacağın kardeşim, her canlı kendi lisanıyla Allah'ı anmaktadır. Biz yeter ki onların bu yönlerini görmeye çalışalım.

Bu sözler Zeynep'in çok hoşuna gitmişti. Elindeki taş gevşeyen parmaklarının arasından yere düştü. Delikanlı, işinin başına dönüp samanları çuvallara doldururken konuşmaya devam etti:

– Büyük bir insan, kendisini sevenlerle beraber yürürken önlerine bir köpek ölüsü çıkmış. Bazıları "Ay ne iğrenç!" deyip yüzünü ekşitmiş. Fakat o büyük insan köpeğin dişlerini göstererek şöyle demiş. "Güzel gören, güzel düşünür. Şu dişlere bir bakın hele! Nasıl da güzeller. Rabbimizin eşsiz sanatlarından biri de budur işte!"

– Gaaak!

Zeynep kargaya çevirdi bakışlarını. Az önce "Gaaak!" diye bağıran siyah, sevimsiz karga gitmiş, yerine "Hakk!" diyen sevimli bir karga gelmişti sanki.

Testiyi ve tası aldı. Doğruca çuvalların yanına geldi. Tahta bebeği aldı. Yerine oturdu. Dirseğini testinin ağzına yasladı ve tahta bebeğine sevgiyle baktı:

– Sana bir isim de koymamız gerek, dedi. Ama bu ismin ne olacağına karar veremedim. Önce bu çıplaklığından kurtulmalısın. Sabret biraz daha. Yakında çok güzel bir elbisen olacak. O zaman sana bir isim de buluruz elbet.

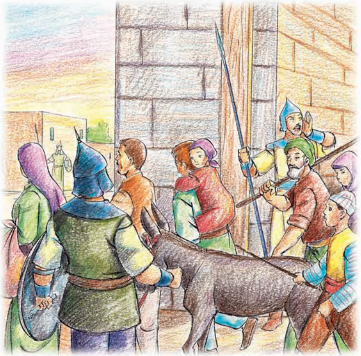
* * *

HERKES KALEYE SIĞINSIN

Zeynep bebeği kucağına koydu. Çuvalın üzerindeki milleri aldı. Tam işlemeye koyulmuştu ki bir gürültü koptu. Zeynep ceviz ağacındaki karganın havalandığını gördü. Fakat gürültüyü çıkaran o değildi. Korkuyla karışık bir heyecan içinde ayağa fırladı. Kucağındaki tahta bebek yere düştü. Biraz ileride, kendilerine doğru gelen beş atlı asker vardı. Adamlar, hem atlarını sürüyor hem de tarlalarda çalışanlara sesleniyorlardı:

– Çabuk kaleye dönün! Osmanlı orduları geliyor! Bırakın buğdayı samanı!

Koşun, kaleye sığının, canınızı kurtarın! Çabuk olun, çabuk!

Askerler bağıra bağıra oradan geçip gittiler. Onları duyan kim var kim yok telâşla koşuşturmaya başladı. Gittikçe uzaklaşan askerlerin sesleri hâlâ duyulmaktaydı:

– Kale kapıları kapanacak! O vakte kadar içeri

girdiniz girdiniz, yoksa dışarıda kalırsınız. Çabuk olun, Osmanlılar geliyor! Yıldırm Bayezit Han ve askerleri Karaman'ı fethetmek için geliyorlar!

– Yürü Zeynep!

Zeynep yerdeki tahta bebeği almak için eğildi. Fakat Osman, kardeşinin koluna yapıştı.

– Bırak şimdi bebeği Zeynep!

Koşarcasına yola çıktılar. Hemen her tarlada birkaç insan vardı. Hepsi Karaman yoluna çıkmak için koşuyorlardı. Zeynep ve Osman da onların arasına katıldı.

Zeynep, aksayan ayağını eliyle desteklemeye çabalıyordu. Zorlandığı belliydi. Sonunda dayanamadı ve:

– Ağabey, dedi. Çok hızlı gidiyoruz. Bu aksak hâlimle ben koşamıyorum!

Osman durdu. Kardeşinin zayıf vücudunu üzgün gözlerle baştan ayağa süzdü ve:

– Gel bakalım, dedi.

Osman yere çömelmişti. Zeynep abisinin sırtına bindi. Güçlü olduğu vücudunun heybetinden belli olan Osman bir hamlede kalktı. Yeniden koşmaya başladı.

Kale kapıları göründüğünde insanlar soluk soluğa kalmışlardı. Kapıdaki muhafızlar telâşla gelenleri karşılıyorlardı. Bir yandan da seslerinin yettiğince bağırıyorlardı:

– Koşuuun! Daha hızlı koşun! Kapılar kapanacak!

İnsanlar birbirlerini ezercesine kapıdan içeriye attılar kendilerini. Bir süre sonra çevredekileri uyarmaya giden askerler de döndü. Kapılar aceleyle kapandı.

* * *

OSMANLI ORDUSU

Yıldırım Beyazıd, Anadolu'daki beylikleri bir bayrak altında toplayıp Bizans'a karşı bir güç birliği kurmak istiyordu. Bunun için de Karaman Beyliğine sefer düzenlemişti.

Osmanlı ordusu bütün ihtişamıyla kalenin tam karşısına kadar geldi. Askerler bakışlarını burçlara dikmiş, "hücum" emrini bekliyorlardı.

Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezid Han kır atından indi. Vezirlerden biri hemen yanına koştu. Saygı dolu bir sesle:

– Karaman Hükümdarı geldiğimizi duyunca Konya dışına kaçmış Sultanım, dedi. Ne yapmamızı emredersiniz? Hemen hücuma geçelim mi?

Çok hızlı hareket etmesinden dolayı lakâbı dillerde "Yıldırım" olarak kalan Bayezid Han bu defa

sakindi. Bir süre etrafa göz gezdirdi. Tarlalarda yığın yığın duran mahsulleri görünce:

– Hayır, dedi. Bekleyelim biraz. Kan dökmeden alabiliriz burayı. Askerlere söyleyin, hazır beklesinler.

– Emredersiniz Sultanım.

Vezir tam ayrılmak üzereydi ki Sultan:

– Şu asker ne yapıyor orada, diye sordu.

Vezir, Sultanın işaret ettiği yöne baktı. Bir asker, harman yerinde yığılı duran arpaların bir kısmını atının heybesine doldurmakla meşguldü.

– Atını yemleyecek galiba Sultanım.

Yıldırım Han bir an düşündü. Sonra tane tane konuşmaya başladı:

– Tarlalardaki samana, arpaya, buğdaya dokunulmasın. Kimsenin tarlasına, mahsulüne zarar verilmesin! Bu emrimi herkese duyurun.

Derhâl tellâllar çıkarıldı. Sultanın emri herkese duyuruldu.

* * *

KALEDE PANİK

Şehirde insanlar panik içerisindeydi. Sokaklarda askerler halkı yatıştırmaya çalışıyordu. Fakat kimsenin onlara aldırdığı yoktu. Herkes şehrin kesin olarak kaybedileceğini düşünüyordu.

Osman kardeşine baktı. Küçük kız da korku içindeydi.

– Ağabey, şimdi ne olacak? Yıldırım Han bizi öldürecek değil mi?

Osman kardeşine göre sakindi. Kardeşinin ellerini tuttu. Şefkat dolu bir ses tonuyla:

– Endişelenme Zeynep, dedi. Bunlar Osmanlı askerleri. Bizim gibi onlar da Müslüman. Kimseye zulmetmezler. Düşmanlarına bile son derece insaflı davranırlar. Bize bir zarar vermezler.

– Şehrimizi alacaklar eğil mi?

– Alacaklar galiba. Baksana bizim Sultanımız kaçmış, gitmiş.

– Ağabey, beni bırakma olur mu?

Osman gülümsemeye çalıştı. Kardeşini kendisine doğru çekti. Şefkatle omuzlarını kavradı ve:

– Sen benim her şeyimsin Zeynep, dedi. Annemiz ve babamız öldüğünden beri seni ne zaman bıraktım ki böyle konuşuyorsun. Tabi ki seni bırakmayacağım. Hem neden korkuyorsun ki? Karşımızdakiler Osmanlılar dedim ya. Hak ve adaletleriyle ünlü bu insanlar. Göreceksin, onların şehrimizi alışı bizim için de iyi olacak. Çünkü Osmanlı yönetimindeki topraklarda huzur hâkimdir.

Zeynep biraz rahatlamıştı. Masum yüzünü abisinin göğsüne yaslarken:

– Bebeğim tarlada kaldı, dedi. Onu geri alabilir miyiz?

Osman kardeşinin sırtını sıvazladı:

– Alacağız tabi. İnan bana, sadece bebeği değil, buğdaylarımızı, samanlarımızı da alacağız inşallah.

* * *

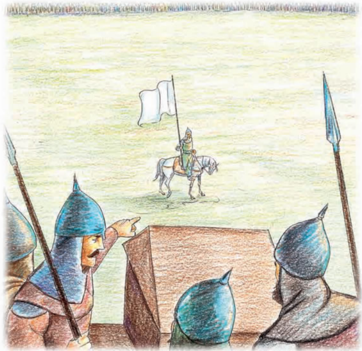
HABERCİ

Osmanlı ordusu şehrin teslimi konusunda Sultan kadar sabırlı görünmüyordu. Vezirler hücuma geçilmesi gerektiğini düşünüyordu. Şehir bir an evvel alınmalı ve Avrupa'daki fetihlere dönülmeliydi. Burada fazla oyalanmak yanlış olurdu.

Yıldırım Bayezid Han şehri kolayca almanın planlarını yapıyordu. Bir vezir yanına yaklaştı ve:

– Sultanım, dedi. Atlarımız ve yük hayvanlarımız aç. Tarlalardaki mahsulleri alsak…

Osmanlı Sultanı cevap vermedi. Atına bindi. Etrafta bulunan tarlaları gözden geçirdi. Dönüp vezirlerle konuştu. Sonra kaleye bir haberci yolladı.

Herkes merak içindeydi. Acaba haberci kaleye niçin gönderilmişti?

Kale burçlarında bir hareketlilik yaşandı. Osman insanların hâllerindeki tuhaflığı fark etmişti. Ne olup bittiğini öğrenmek için kale kapısına doğru koştu.

Az sonra geri döndüğünde yüzü gülüyordu. Zeynep şaşkınlıkla:

– Ne oldu ağabey, dedi. Neden mutlu görünüyorsun öyle?

Osman kardeşine sarıldı:

– Ben sana dememiş miydim Zeynep? Bak dediğim oldu işte!

– Ne oldu?

– Yıldırım Han bir haberci yollamış. "Tarla sahipleri gelsin, mahsullerini alsın ve bize satsın." demiş. Hiç kimsenin ne canına ne de malına zarar verilmeyecekmiş. Halk sevinç içinde. Zaten Osmanlılara güveniyorlardı. Bu haber üzerine kale kapılarını açmaya karar verdiler. Şehri Yıldırım'a teslim edecekler.

Çok geçmeden kapılar açıldı. Osmanlı askerleri içeriye girdi. Halk sevgi gösterileriyle karşıladı Yıldırım Han ve askerlerini. Şehir, gerçek sahiplerine teslim edilmiş gibiydi. Her yerde bir bayram havası vardı.

İnsanlar yeniden tarlalarına döndüler.

Osman akşamüstü elindeki tahta bebeği ve milleri kardeşine teslim etti. Zeynep'in mutluluğuna diyecek yoktu. Bebeğini alır almaz göğsüne bastırdı ve:

– Adın Yıldırım olsun senin, dedi.

Osman bir kenara geçip oturdu. Dolu dolu gözlerle baktı kardeşine. Onun örgü örüşünü seyretti uzun uzun. Yıldırım Bayezid'i düşünüyordu. O toprak fethetmenin yanında gönüller fetheden

bir hükümdardı. Hak ve adalet anlayışıyla Osman'ı kendisine hayran bırakmıştı.

Bir an aklından Yıldırım Hanın ordusuna katılmak geçti. Böylelikle İslâm dininin insanlara getirdiği güzellikleri Avrupa içlerine yayma fırsatı olurdu. Fakat kardeşi henüz çok küçüktü.

– Üç beş yıl daha geçsin hele, diye mırıldandı

Zeynep başını kaldırıp ağabeyinin yüzüne baktı:

– Bir şey mi söyledin ağabey.

Osman farkında olmadan sesli düşünmüştü. Bir anda kendine geldi ve telâşla:

– Yoo, dedi. Ne diyeceğim ki? Bebeğinin ismini çok beğendim. Ona ancak Yıldırım ismi yakışırdı zaten. İyi düşündün, aferin sana!

Zeynep örgüsünü bir yana bıraktı. Ağabeyine bakarak:

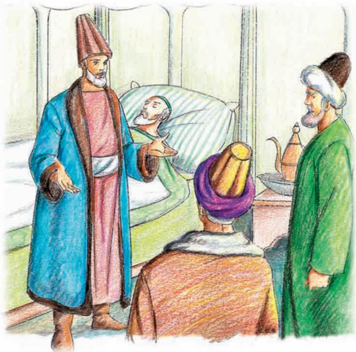
– Nasıl da unuttum, dedi. Çok acıkmışsındır. Sana yemek hazırlamıştım. Bekle, hemen getiriyorum.

Osman kardeşinin aksayarak mutfağa gidişini izlerken yine mırıldanıyordu:

– Bir gün elbet giderim Osmanlı ordusuyla Avrupa içlerine doğru. Sen bana annemin ve babamın yadigârısın Zeynep'im. Önce güzel dinimizi sana öğreteyim hele.

* * *

Cem Sultan

VEFAT EDEN PADİŞAH

Sarayda derin bir sessizlik hâkimdi. Koridorda insanlar ayaklarının ucuna basarak dolaşıyolardı.

Geniş bir odada birkaç kişi vardı. Hepsi de ayaktaydı. Gözlerini aynı noktaya dikmişlerdi.

Önlerindeki Fatih Sultan Mehmet Han birkaç dakika önce hayata gözlerini yummuştu.

Sadrazam bir ara kendine geldi. Gözlerini odada bulunanların üzerinde gezdirdi. Sonra fısıldarcasına:

– Sultanın öldüğünü kimse duymayacak. Şehzadelere hemen haber salalım. İkisini de İstanbul'a çağıralım. Hangisi önce gelirse tahta o geçsin.

Oradakiler bu teklifi olumlu karşıladılar. Hemen iki haberci yola çıkarıldı. Bunlardan biri Karaman'a, diğeri Edirne'ye gidecekti.

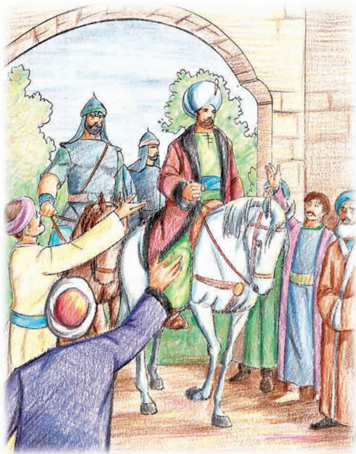
Sadrazam habercileri uğurlarken içinden "İnşallah Cem, ağabesi Bayezid'den erken gelir." diye dua ediyordu.

Çünkü, Cem kabına sığmayan biriydi. Fatihi'n başlattığı fetihleri ancak o gerçekleştirebilirdi.

Diğer Şehzade Bayezid ise Cem'e göre biraz ağırdı. Savaşlardan hoşlanmazdı. Barış yanlısı biriydi.

Oysa batıda zalim hükümdarlar vardı. Onlarla uğraşmak pek de kolay bir iş değildi.

Aradan epeyce bir zaman geçti. İstanbul sokaklarında bir haber yankılandı:

– Şehzade Bayezid şehre girdi!

Sadrazam bu habere üzüldü. İçinden "Hayırlısı böyleymiş demek ki." diyerek Osmanlı'nın yeni sultanını karşıladı. Bayezid devletin başına geçti. Bu sırada tellâllar halka duyuru yapmakla meşguldüler:

– Ey ahali! Duyduk duymadık demeyin! Fatih Sultan Mehmet Han vefat etmiştir! Yerine oğlu Bayezid Han geçmiştir!

* * *

KARDEŞ ÇEKİŞMESİ

Cem Sultan bu haberi almakta gecikmedi. Şimdi önünde iki şık vardı. Tahttan vaz geçmek ya da kardeşiyle mücadele etmek. Cem Sultan, ikinci yolu tercih etti. Hemen ağabeyine bir mektup yazdı. Osmanlı topraklarının eşit olarak aralarında paylaşılmasını teklif etti.

Sultan Bayezid'in cevabı çok sert oldu. Çünkü bu, tarih boyunca Türk devletlerinin yıkılış sebeplerinden biriydi. Göz göre göre devleti parçalayıp zayıflatamayacağını Cem'e bildirdi.

Bu cevap üzerine Cem Bursa'da kendi başına padişahlığını ilân etti. Bayezid ordusunu toplayıp hemen harekete geçti. Kardeşinin ordusuyla kıyasıya bir savaşa tutuştu.

Sonuçta Cem ağır bir yenilgiye uğradı. Ordusundan eser kalmamıştı. Bu durumda Ağabeyine karşı koyması mümkün değildi. Kendine sadık birkaç adamıyla geri çekildi. Osmanlı topraklarının dışına çıkmak zorunda kaldı. Önce Mısır'a sığındı. Orada ailesini güvenli bir yere bıraktı. Hacca gitti.

Mısıra döndüğünde kendisini bir sürpriz bekliyordu. Ağabeyi bir haber yollamıştı. Eğer taht sevdasından vaz geçerse ona tam bir milyon akçe vereceğini söylüyordu.

Cem bu teklifi kabul etmedi. Emrindeki askerlerle yeniden Anadolu'ya geldi. Konya'yı kuşattı. Fakat Bayezid onu yakından izliyordu. Tedbirini çoktan almıştı. Bütün orduyu kardeşinin üzerine sürdü. Cem bu ordunun karşısına çıkmanın ölümle aynı anlama geldiğini biliyordu. Kuşatmayı kaldırdı. Mısıra dönmeye karar verdi.

Fakat Bayezid bu kez işini sağlama almıştı. Cem'in geçeceği yolları önceden tutmuştu. Mısır'a dönemeyeceğini anlayan Cem yolunu değiştirdi.

Rodos Şövalyelerinin eline düştü. Bu Şövalyeler Osmanlı'ya düşmandılar. Bu yüzden şehzadeyi bırakmayı düşünmediler. Cem, Hıristiyan askerlerinin elinde esir hayatı yaşıyordu artık. Daha sonra Fransa'ya, oradan da Roma'ya gönderildi.

* * *

ROMA'DA

Aradan yıllar geçti. Cem gurbet ellerde vatan hasretiyle yaşıyordu. Kaldığı yüksek bir kulenin penceresinden Roma şehrini seyrediyordu. Birbirinden alımlı binalar sıra sıra uzayıp gidiyordu gözlerinin önünde. Manzara gayet canlı ve güzeldi. Fakat Cem Sultan bunun farkında bile değildi. Yüreğinde, huzurunu bozan derin bir ızdırap vardı. Göğüs kafesi âdeta zorla inip kalkıyor, ona nefes aldırmak istemiyor gibiydi.

– Allah, Cem'e yardım etsin! Allah Cem'e yardım etsin!

Cem sesin geldiği yana döndü. Gözlerinde biriken ve etrafı net görmesini engelleyen yaşları elinin tersiyle sildi. Odanın diğer penceresi önünde kıpır kıpır hareket eden papağana baktı. Renklerin bir çok tonunun, üzerinde sarmaş dolaş olduğu harika bir kuştu bu. Kısa ve kıvrık gagasıyla önündeki

yiyeceklere dokunuyor, fakat hiç birini yemiyordu. Sık sık başını kaldırıyor sahibine bakıyordu. Bu sırada hep aynı cümleleri tekrar edip duruyordu:

– Allah, Cem'e yardım etsin! Allah, Cem'e yardım etsin!

Cem Sultan papağana doğru birkaç adım attı. Yüzündeki hüzün şefkatli bir gülümsemeye dönmüştü. Ağlamaklı bir ses tonuyla:

– Keşke şu söylediğin cümlenin ne anlama geldiğini biliyor olsaydın, dedi. Ama sen sadece duyduğunu taklit eden bir kuşsun.

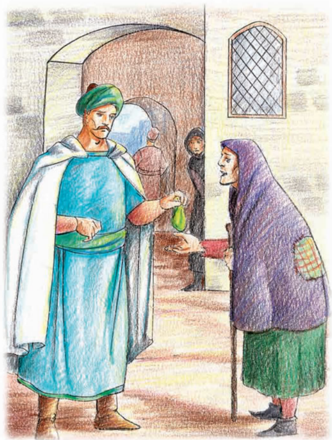
Papağanın yanına geldi. Uzanıp eline aldı onu. Yavaşça kaldırdı, omzuna bıraktı. Pencerenin önüne dönerken:

– Her ne kadar bizler gibi akıllı olmasan da çok seviyorum seni, dedi. Çünkü bu gurbet ellerde hâlimi bir Allah'a bir de sana açıyorum.

Bir süre düşüncelere daldı. Sonra kapıya doğru yürüdü. Papağana:

– Şehri gezeceğim, dedi. Merak etme, fazla geç kalmam.

Cem Sultan hazırlanıp bahçe kapısından çıkarken, Papa onu pencereden gözetliyordu. Hemen adamlarından birini çağırdı ve:

– Cem'i takip edin, dedi. Attığı her adımdan haberdar olmamız gerekiyor.

Adam sırıtarak:

– Emredersiniz Efendim, dedi. Sonra bir yılan gibi süzülerek Cem'in peşine takıldı. Akşamüstü Papanın yanına dönüp olanı biteni anlatmaya başladı:

– Efendim, bu adam çok tuhaf biri. Sokakta rastladığı insanlara gülümsüyordu. Fakirlere bol bol para dağıttı. Onların derdini dinledi. Bunu gören halk da kendisine sevgi gösterilerinde bulundu.

Papa duyduklarına çok şaşırmıştı. Sakalını çekiştire çekiştire düşünmeye başladı. Bir süre sonra adamına döndü ve:

– İzlemeye devam edin, dedi.

Adam başını sallayarak dışarıya çıktı.

Bu sırada Cem odasında namaz kılıyordu. Selâm verdikten sonra hâlini anlayan tek varlığa, Yüce Mevlâya ellerini açtı. Uzun uzun dua etti. Gözlerinden süzülen yaşlar yanaklarını ıslatıyordu. Ağladı ağladı…

– Allah, Cem'e yardım etsin! Allah, Cem'e yardım etsin!

Cem seccadesinden kalkmadan papağanına baktı. Sonra gözlerini yumdu. Aynı cümleyi değiştirerek kendisi söyledi:

– Allah'ım Cem kuluna yardım et. Beni bu yabancı topraklardan kurtar. Hayattayken kurtulamayacaksam da öldükten sonra bedenimi buralarda bırakma! Mezarımı vatanımın bağrına kazsınlar. Üzerimde çan değil, ezan sesleri duyulsun.

* * *

YAKARIŞ

Ertesi sabah tan vaktinde kalktı. Namazını kıldı. Küçük Kur'ân'ını açtı. Saatlerce okudu.

Sonra kalkıp penceresinden dışarıyı seyre koyuldu. Her mahallede yükselen kiliseleri görünce:

– Allah beni affetsin, diye mırıldandı. Dünya saltanatı peşine düştüm. Güzel dinimizi anlatmak için koşturan Osmanlı ordusunda basit bir asker olsaydım keşke. Avrupa içlerine akınlar yapsaydım. Allah'tan uzak kalmış bu toplumlara kurtuluşun yolunu gösterseydim.

Papağanın sesini duydu:

– Allah, Cem'e yardım etsin! Allah, Cem'e yardım etsin!

Cem usulca döndü. Papağanın yanına geldi. Küçük başını elleri arasına aldı ve:

– Sana yeni bir dua öğreteyim, dedi. Şimdi söyle bakayım; Allah, Cem'e merhamet etsin! Allah, Cem'e merhamet etsin!

Papağan şaşkın gözlerle baktı kendisine ve:

– Allah, Cem'e yardım etsin, deyiverdi.

Cem güldü.

– Sen akıllı bir kuşun evlât, dedi. Haydi söyle şu cümleyi; Allah Cem'e merhamet etsin!

Papağan hiç de oralı olmadı. Diğer cümleyi de söylemeyi bıraktı. Boş gözlerle sahibine bakıyordu. Cem ısrar etmekten vaz geçti. Kapıya doğru yürürken kendi kendine söyleniyordu:

– Bu insanlar benden bir şey elde edemeyeceklerini anladılar. Yakında hakkımdan gelirler. Allah sonumu hayretsin!

* * *

TEKLİF

Cem Sultan, kahvaltı öncesi biraz dolaşmak için aşağıya inmeye karar verdi. Sakin adımlarla bahçeye çıktı. Güllerin arasında dolaşırken karşıdan gelen Papayı gördü. Aralarında bir metre kadar mesafe kalınca her ikisi de oldukları yerde durdular. Bir an göz göze geldiler. İlk konuşan Papa oldu:

– Şehzade Hazretleri bu sabah nasıllar acaba?

Cem içten içe güldü bu söze. Ve hemen cevap verdi:

– Sizin elinize düşen adam nasıl olursa öyleyim. Anlayacağınız, sürünüyorum.

Papa bu cevaba şaşırmıştı. Kendini toparlayınca gülümsemeye çalıştı:

– Şehzadem, dedi. Sen çok iyi birisin. Halkımız sana hayran kalmış. Herkes seni öve öve bitiremiyor.

Cem, bu konuşmaların nereye varacağını kestirmeye çalışıyordu. Çok geçmeden Papa niyetini açığa vurdu:

– Gördüğün gibi, dindaşların seni dışladı. Vatanından uzakta, gurbet ellerde yaşamaya mahkûm oldun. Sana güzel bir teklifim olacak.

– Ne teklifiymiş bu?

Papa biraz düşünür gibi yaptı. Bu sırada nasıl bir tepkiyle karşılaşacağını anlamaya çalışıyordu. Nihayet dilinin altındaki baklayı çıkardı:

– Gel Hıristiyan ol!

Cem bir an sendeledi. Gözleri şimşek şimşek oldu. Bütün vücudu sinirden gerilmişti. Papa onun bu hâlini görünce atıldı:

– Canım hemen kızma. Hıristiyan ol, dedikse şakacıktan yani… Hıristiyan görün. Halkımız seni daha çok sever o zaman. Arkandan ölüme bile giderler. Sen de onlarla Osmanlı üzerine yürürsün. Kardeşini tahttan indirirsin. Koca devletin tek hâkimi olursun.

Cem, birbirine kenetli dişlerinin arasından cevap verdi:

– Değil Osmanlı Sultanlığı, bütün dünyanın hükümdarlığını verseniz dinimi değiştirmem. Ben Allah ve Rasûlüne gönülden bağlı bir Müslümanım.

Bunun üzerine Papa:

– Ama Hıristiyan halka sempati duyuyorsunuz.

– Bunu da nereden çıkardınız?

– Sizi izlettim. Yolda rastladığınız insanlara gülümsüyordunuz. Üstelik onlara para bile dağıttınız.

Cem güldü. Acırcasına baktı Papanın yüzüne ve:

– Yazık, dedi. Siz benim dinimin güzelliğini bilmiyorsunuz. Demek ki bilseniz koşa koşa gireceksiniz İslâma.

Papa şaşırmıştı.

– Ne demek şimdi bu?

– Ben o garibanlara Hıristiyan oldukları için değil, ihtiyaçları olduğu için yardım ediyordum. Gülümsememe gelince, bu da dinimin güzelliklerindendir. İslâmiyette gülümsemek bile sadaka hükmünde sayılır, sevaptır.

Papa az önce söylediklerinden utanır gibi oldu. Doğrusu çok safça davranmıştı. Acele bir işi olduğunu

bahane ederek hemen oradan uzaklaştı. Giderken kendi kendine kızıyordu.

Cem kahvaltısını yapıp yukarı çıktı. Sabah sabah yaşadıkları canını sıkmıştı. Vatanından kaç yıldır uzak kaldığını hesaplamaya çalıştı. Sonra papağanına döndü.

– Vay be, dedi. Tam on üç yıldır esir hayatı yaşıyormuşuz. Daha ne kadar sürecek bu durum?

Papağan başını çevirmeden konuştu:

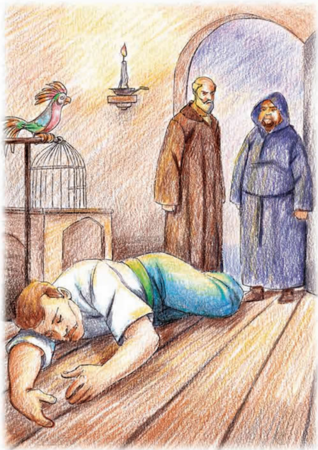
– Allah, Cem'e yardım etsin! Allah, Cem'e yardım etsin!

Tam bu sırada Cem acıyla iki büklüm oluverdi. Karnı ağrıyordu. İki eliyle midesine baskı yaptı. Fakat acı daha da arttı. Birkaç dakika sonra yere yığıldı. Nefes almakta zorlanıyordu. O an öleceğini düşündü. Son bir gayretle şehadet getirmeyi denedi:

– Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühu!

Sonra hareketsiz kalakaldı. Papağan şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Bir tuhaflık olduğunu fark etmişti. Bir hamlede uçup Cem'in başucuna geldi. Kıvrık gagasıyla sahibinin kulak memesini tuttu.

Cem hiç kıpırdamıyordu. Papağan göğsüne çıktı. Her zamanki gibi yine aynı cümleyi söyledi:

– Allah, Cem'e yardım etsin! Allah, Cem'e yardım etsin!

Çok geçmeden kapı açıldı. Papağan hızla yerine uçtu. Gelenler iki kişiydiler. Yerde yatan Şehzade Cem'in yanına kadar geldiler. Şişman olanı eğilip dikkatle kontrol etti:

– Tamam, dedi. Bu ölmüş. Sen git haber ver. Mezar hazırlasınlar.

Diğeri kapıya doğru koşarken şişman adam da Cem'i sırtına alıyordu.

Haber tüm şehirde dilden dile yayıldı.

– Osmanlı Şehzadesi Cem bu sabah vefat etmiş!

Halk, bu iyi yürekli şehzadenin ölümünden büyük üzüntü duydu. Sokaklarda çoğu insan ağlıyordu.

Bu acı haber tez zamanda Osmanlı sarayına da ulaştı. Sultan Bayezid ve Osmanlı halkı derin bir hüzne boğuldu. Sultan Bayezid kardeşinin gurbet ellerde yaşadığı acıları düşündü. Doğrusu bu durum ölümden de beterdi.

Sultan Bayezid üç gün yas ilân etti. Kardeşinin gıyabında cenaze namazı kıldırdı. İstanbul halkı cami avlusunda talihsiz şehzadeleri için dua edip gözyaşı döktü.

Elçiler gönderildi. Cem'in cenazesi dört yıl sonra vatanına getirildi. Yanında kendisine ait eşyaları da vardı.

Bayezid kardeşinin eşyalarına bakarken onun yaşadığı acıları hatırladı. Dayanamadı, ağlamaya başladı. Bu sırada eşyaların arasındaki kafesten papağanın sesi duyuluyordu:

– Allah, Cem'e merhamet etsin! Allah, Cem'e merhamet etsin!

Aynı anda Bursa'da Cem için bir mezar kazılıyordu, kardeşi Şehzade Mustafa'nın mezarının yanı başına… Öte yandan müezzinler öğle ezanı okuyorlardı. Allah, Cem Sultan'ın kulede yaptığı duayı kabul etmişti. Talihsiz Şehzade sağlığında olmasa da sonunda vatan toprağına kavuşmuştu. Bundan böyle kıyamete kadar üzerinde çan değil ezan sesleri yükselecekti.

* * *

SÖZLÜK

ferman: Buyruk, emir

heyet: Kurul

gıyab: Kendi yokken, arkasından.

ihbar: Suçlu saydığı birini veya suç saydığı bir olayı yetkili makama gizlice bildirme, ele verme

ihsan: İyilik etme, iyi davranma

inşa: Yapı kurma, yapı yapma, kurma

kesek: Bel, çapa veya sabanın topraktan kaldırdığı iri parça

kubbe: Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.

mil: Türlü işlerde kullanılmak için yapılan ince ve uzun metal çubuk.

proje: Tasarlanmış şey, tasarı

sima: Yüz

yalak: Hayvanların su içtikleri taş veya ağaçtan oyma kap